

2005-12-13
rev. 2006-05-15

Dnr N 22 4793/03

Handlingsplan och organisation för det fortsatta arbetet med Bolognaprocessen vid GU.

Riksdagsbeslut med anledning av propositionen Ny värld – ny högskola (2004/2005:162) fattades den 23 februari (se riksdagens hemsida, <http://www.riksdagen.se/Webbnav/index.aspx?nid=7180&usk=ubu&riksmote=2005%2F06&Send=Visa>). Förslag till författningsändringar med anledning av propositionen och riksdagsbeslutet har därefter skickats ut på remiss och svar har lämnats den 5 maj. Efter behandling av remissvaren kommer riksdagen att fatta beslut i sommar. De författningsändringar som beslutet innebär kommer att träda i kraft from 1 juli 2007. I avvaktan på beslut ska denna handlingsplan ses som ett levande styrdokument som ger stöd för det fortsatta arbetet och som kan komma att förändras under processens gång. Merparten av arbetet med reformens genomförande ligger på institutionsnivå. Under processens gång har fakultetsnämnderna löpande ansvar för styrning och uppföljning av processen. Med anledning av detta ges fakultetsnämnderna i uppdrag att se över utbildningsutbudet enligt nedanstående riktlinjer. Beslut om förändringar i utbildningsutbudet ska fattas enligt den ordinarie beslutsordningen. Parallellt tillsätts också ett antal arbetsgrupper som har till uppgift att utreda och komma med förslag till ställningstaganden i vissa för processen centrala frågor. En preliminär tidsplan bifogas.

Grupperna och deras uppdrag enligt rektorsbeslut 2005-11-21

Prorektor Kerstin Norén har rektors uppdrag att leda och samordna det universitetsgemensamma arbetet med implementeringen av Bolognaprocessen. Prorektor är tillika ordförande i utbildningsrådet liksom i den särskilda referensgruppen för Bolognarbetet. Styrelsen har antagit policy för det fortsatta arbetet med Bolognaprocessen vid mötet 2005-12-08. Policydokumentet bifogas. Med hänsyn till det relativt omfattande arbete som förestår och den snäva tidsram som gäller finns anledning att strama upp och organisera arbetet tydligt. En universitetsgemensam inriktning på att öka antalet utbytesstudenter och lärare inom ramen för europeiska utbytesavtal är också önskvärd.

Mot denna bakgrund beslutar rektor

- att referensgruppen för Bolognarbetet fortsätter som ett utskott till utbildningsrådet
- att planeringsavdelningen ges i uppdrag att analysera effekter av olika fördelning av dimensionering och kostnader mellan grundnivå respektive avancerad nivå i

samarbete med de fakulteter/motsv. som så önskar

- att inrätta en arbetsgrupp för regelfrågor med uppdrag enligt bilaga
- att inrätta en arbetsgrupp för examensfrågor med uppdrag enligt bilaga
- att inrätta en arbetsgrupp för frågor kring lärandemål, betyg och moduler med uppdrag enligt bilaga
- att inrätta en arbetsgrupp för ökad rörlighet med uppdrag enligt bilaga
- att inrätta en arbetsgrupp för språkfrågor med uppdrag enligt bilaga
- att prorektor Kerstin Norén beslutar om arbetsgruppernas sammansättning och om de mer preciserade direktiv för arbetet som kan erfordras
- att förvaltningschefen svarar för att ett ändamålsenligt administrativt stöd utgår till det universitetsgemensamma arbetet med Bolognaprocessen
- att av prorektor godkända merkostnader för det universitetsgemensamma Bolognaarbetet ska belasta de medel som universitetsstyrelsen ställt till rektors förfogande.

Gruppernas uppdrag finns preciserade i bilaga 3.

Uppdrag till fakultetsnämnderna

- Nivåbestämning och målbeskrivning av kurser och program. Samtliga kurser och program ska ses över och hänföras till antingen grund- eller avancerad nivå. Samtliga kursplaner ska också innehålla mål som beskriver studentens förväntade studieresultat vid avslutad kurs. Alla kurs- och utbildningsplaner ska uttryckas i de nya högskolepoängen där 1,5 högskolepoäng motsvarar en veckas heltidsstudier
- Formulera förslag till det som av regeringen i förslag till examensbeskrivningar kallas "det huvudsakliga området för utbildningen". Detta sker i enlighet med rekommendationerna i GU:s strategiska plan, som fastställs 8 juni, att möjliggöra för alla studenter att övergå till nya systemet fr o m 1 juli 2007.
- Behörighetskrav för övergång mellan de tre nivåerna ska fastställas (i samråd mellan fakultetsrepresentanter i regelgruppen).
- Övergångsregler ska formuleras för studenter som är inne i systemet (i samråd mellan fakultetsrepresentanter i regelgruppen).

Riktlinjer för översyn av olika utbildningsformer i dagens system:

Utbildningsprogram som idag leder till yrkesexamen

- Programmen ska hänföras till grund- eller avancerad nivå. En nationell likvärdighet bör eftersträvas.
- Revidera examensbeskrivningar utifrån nationella riktlinjer. (Nationellt arbete pågår).
- För de program som är kortare än 160 poäng bör man titta på behovet av och möjligheterna till att kunna utfärda kandidatexamen samt att erbjuda fortsatta studier till en magister- eller masterexamen.
- De utbildningar som är 160 poäng eller längre bör ses över med avseende på möjligheten att också kunna ge en kandidatexamen. Man bör undersöka möjligheten att utforma dem så att de utöver yrkesexamen också kan ge en magister- eller masterexamen.
- Fastställa behörighetskraven för program på avancerad nivå (påbyggnadsutbildningar). Särskilda behörighetskrav bör utformas så att de inte hindrar studenternas rörlighet eller det livslånga lärandet.

Utbildningsprogram som idag leder till en generell examen (eller konstnärliga examina)

- Dessa program ska anpassas till strukturen med en tvåårig utbildning för högskoleexamen, en treårig utbildning för kandidatexamen och en ett- eller tvåårig utbildning på avancerad nivå för magister- respektive masterexamen. Behörighetskraven för tillträde till utbildning på avancerad nivå ska fastställas. Särskilda behörighetskrav bör utformas så att de inte hindrar studenternas rörlighet eller det livslånga lärandet.
- Examensbeskrivningar ska utformas så att de anger vilka lärandemål som ska uppfyllas för att uppnå en grundläggande behörighet för studier på nästa nivå och även vilken relevans examen har på arbetsmarknaden.

Kurser

- Hänföra kurserna till antingen grundnivå eller avancerad nivå.
- Formulera förväntade studieresultat för varje kurs.
- Fastställa behörighetskrav för kurser på avancerad nivå. Särskilda behörighetskrav bör utformas så att de inte hindrar studenternas rörlighet.
- Se över behovet av studievägledning för att möjliggöra för studenten att planera och säkerställa sin väg mot examen.
- Se över kursutbudet med hänsyn till kravet på anställningsbarhet och det livslånga lärandet.

Forskarutbildningen

- Behörighetskraven till forskarutbildningen bör ses över och relateras till yrkesexamina, konstnärliga och generella examina på avancerad nivå.

Förtydliganden, ställningstaganden och lokala regler angående vissa begrepp

Högskolepoäng

I och med riksdagsbeslutet införs begreppet *högskolepoäng* för angivande av utbildningens omfattning. I handlingsplanen används därför fortsättningsvis detta begrepp på så sätt att 1 poäng i nuvarande system omräknas till 1,5 högskolepoäng.

Högskoleexamen

ska enligt riksdagsbeslutet omfatta 120 högskolepoäng. Enligt den föreslagna examensbeskrivningen ska dessa ha viss inriktning som högskolan beslutar om och ska inkludera ett självständigt arbete inom det huvudsakliga området för utbildningen. Arbetets omfattning ska högskolan själv kunna bestämma.

För kortare utbildningar som svarar mot ett behov på arbetsmarknaden anses högskoleexamen kunna ersätta nuvarande yrkeshögskoleexamen, vilken därför enligt riksdagsbeslutet utgår. Samtidigt menar man, i enlighet med propositionen, att det är fortsatt angeläget att universitet och högskolor har möjlighet att utforma kortare yrkesinriktade utbildningar

GU:s policy tar fasta på propositionens tydliga koppling till arbetsmarknaden och förordar att högskoleexamen endast ska finnas för vissa profilerade program. En högskoleexamen vid GU ska endast innehålla kurser på grundnivå samt innehålla ett självständigt arbete på minst 7,5 högskolepoäng.

Kandidatexamen (och konstnärlig kandidatexamen)

ska enligt riksdagsbeslutet bygga på kunskaper från gymnasieskolan och omfatta exakt 180 högskolepoäng, varav minst 90 ska utgöra fördjupning (för konstnärlig kandidatexamen finns i regeringens förslag till examensbeskrivning inget krav på fördjupning). Enligt den föreslagna examensbeskrivningen ska examensfordringarna utgöras av avslutade kurser med viss inriktning som högskolan bestämmer och fördjupningen ske inom det huvudsakliga området för utbildningen. Fördjupningen ska inkludera ett självständigt arbete om minst 15 högskolepoäng

Propositionen slår fast att kandidatexamen både ska ge en god grund för vidare studier på avancerad nivå och för arbetsmarknaden både inom och utom landet. En kandidatexamen ska väsentligen innehålla kurser på grundnivå., men kan också innehålla kurser på avancerad nivå om lärosätet anser att det är lämpligt med utgångspunkt i de krav som ställs i examensbeskrivningarna. Enligt GU:s policy är detta huvudalternativet på grundnivå. Det ska vara möjligt att läsa in en kandidatexamen både genom program och genom att självständigt kombinera kurser.

Magisterexamen (och konstnärlig magisterexamen)

ska enligt riksdagsbeslutet bygga på kunskaper från grundnivå och omfatta exakt 60 högskolepoäng. Enligt den föreslagna examensbeskrivningen ska examensfordringarna utgöras av avslutade kurser med viss inriktning som högskolan bestämmer och fördjupningen (för konstnärlig magisterexamen finns i regeringens förslag till examensbeskrivning inget krav på fördjupning). ska omfatta minst 30 högskolepoäng och ske inom det huvudsakliga området för utbildningen. Fördjupningen ska inkludera ett självständigt arbete om minst 15 högskolepoäng.

Den ska förbereda såväl för arbetsmarknaden som för vidare studier på forskarnivå. Den bör kunna byggas på till en masterexamen.

En magisterexamen vid GU ska få innehålla högst 15 högskolepoäng från grundnivån.

Masterexamen (och konstnärlig masterexamen)

ska enligt riksdagsbeslutet bygga på kunskaper från grundnivå och omfatta exakt 120 högskolepoäng. Enligt den föreslagna examensbeskrivningen ska examensfordringarna utgöras av avslutade kurser med viss inriktning som högskolan bestämmer och fördjupningen (för konstnärlig masterexamen finns i regeringens förslag till examensbeskrivning inget krav på fördjupning) ska omfatta minst 60 högskolepoäng och ske inom det huvudsakliga området för utbildningen. Fördjupningen ska inkludera ett självständigt arbete om minst 30 (alternativt 15+15) högskolepoäng.

En masterexamen vid GU ska få innehålla högst 30 högskolepoäng från grundnivån.

Yrkesexamen

ska enligt riksdagsbeslutet finnas kvar för de yrken som regleras i högskoleförordningen med vissa undantag. Vid GU utgör undantagen organistexamen, teologie kandidatexamen och konstnärlig högskoleexamen. Dessa tre utbildningar bör således anpassas till den nya strukturen för generella respektive konstnärliga examina.

En yrkesexamen vid GU bör också kunna ge en generell examen på lämplig nivå.

Betygssystem

Riksdagsbeslutet innebär inga förändringar i reglerna om betyg i högskolan men i propositionen pekar man på möjligheten högskolorna har att använda annan betygskala. Vid den interna remissbehandlingen inom GU framkom att det råder olika uppfattningar om vilken betygskala vi bör tillämpa. En särskild grupp är därför tillsatt att utreda detta ytterligare innan beslut fattas.

Kriterier för nivåindelning

I och med riksdagsbeslutet fastslås att varje kurs ska nivåindelas och hänföras till antingen grundnivå eller avancerad nivå. Propositionen utgår från de kriterier som formulerats internationellt, de s.k. Dublin Descriptors (en svensk översättning av Anna Nordling, utbildningsledare på Humfak bifogas). Dessa har utgjort riktlinjerna för formulering av mål för de olika nivåerna nationellt vilket har resulterat i förslaget till lagändring (1992:1434) och är de kriterier regeringen ger som riktlinjer till arbetet med att nivåindela alla kurser.

Högskolelagen får ses som utgångspunkten när det gäller nivåbestämning av kurser medan Dublin Descriptors ger mera vägledning i arbetet med examensbeskrivningar och förväntade studieresultat.

Examensbeskrivningar

Förslag till examensbeskrivningar har gått ut på remiss och svar har lämnats den 5 maj.

GU:s yttrande finns att läsa här: <http://www3.gu.se/bologna/>

Arbetsgruppen för regelfrågor har fått ett utökad uppdrag att lämna förslag på nya lokala examensföreskrifter (se bil. 3).

Förväntade studieresultat/Learning outcomes

Begreppet "learning outcomes" betonas i Bologna-processen som en viktig del för att kunna jämföra utbildningar i Europa och därmed kunna främja rörligheten. I propositionen översätter man detta begrepp till förväntade studieresultat och betonar att de ska anges både i examensbeskrivningar och i enskilda kurser. Planeringen av alla utbildningar "skall ske utifrån beskrivningar av de kunskaper studenterna förväntas ha tillägnat sig i slutet av kursen eller utbildningen. Kunskap innefattar i det här sammanhanget flera olika kunskapsformer, såsom faktakunskaper, förståelse, förtrogenhet och färdigheter." Detta innebär en förskjutning av perspektivet från utbildningsinnehållet till studenten och hans/hennes kunskapsinhämtande.

Förändringen innebär att alla kurs- och utbildningsplaner vid GU behöver skrivas om så att det tydligt framgår vilka förväntade studieresultat, i form av faktakunskaper, förståelse, förtrogenhet och färdigheter, som studenten ska ha uppnått efter en kurs eller ett program. Dokumenten ska ge relevant information om utbildningen till studenter, lärare och framtida arbetsgivare. Det är här viktigt att också se över examinationsformerna så att de står i samklang med de förväntade studieresultaten.

UPC, Universitetspedagogiskt centrum, är central pedagogisk stödresurs för fakulteterna och erbjuder som sådan hjälp i arbetet med att revidera och skriva nya kursplaner. UPC i samarbete med arbetsgruppen för lärandemål, betyg och moduler utarbetar också en universitetsgemensam vägledning för kursplaner jämte ny kursplanemall.

UB har fått i uppdrag att utreda och senast 8 maj presentera förslag på hur informationskompetens kan integreras i kursplaner och examensbeskrivningar. UB är också central stödresurs till fakulteterna när det gäller att formulera lärandemål som beskriver studentens förvärvade informationskompetens.

Fördjupning inom huvudsakligt område för utbildningen

Enligt propositionen bör varje utbildning karakteriseras av progression, såväl inom varje utbildningsnivå som mellan nivåerna. Ett självständigt arbete bör förekomma på samtliga examina på både grund- och avancerad nivå. Däremot vill regeringen inte ställa några centralt reglerade krav på fördjupning i huvudämne men ger lärosätena möjlighet att lokalt reglera detta, och utgår från att huvudämneskravet i många fall kommer att fortsätta att tillämpas. Efter riksdagsbeslutet har regeringen i förslaget till examensbeskrivningar valt begreppet "huvudsakligt område för utbildningen", som är en av flera formuleringar som förekommer i den reservation på vilken riksdagen baserade sitt beslut beträffande fördjupning.

Vid GU bör vi utforma program respektive organisera fristående kurser så att tydlig progression kan utläsas. Det självständiga arbetet kräver en fördjupning och bör därför ligga i slutet av en utbildning. Nuvarande fördjupning inom huvudämnen bör i många fall kunna fungera som fördjupning även i fortsättningen. Vi bör dock i enlighet med GU:s policy på sikt sträva efter tvärvetenskapliga samarbeten och frågan om inrättande av områden enligt formuleringen "huvudsakligt område för utbildningen" blir aktuell. Då det gäller utformandet av utbildningar på avancerad nivå och fastställandet av särskilda behörighetskrav till dessa är det viktigt att rörligheten inte hindras pga för snävt ämnestänkande. Prorektor har givit en grupp ledd av humanistiska fakulteten i uppdrag att undersöka hur begreppet "huvudsakligt område för utbildningen" förhåller sig till möjligheten att erbjuda tvärvetenskapliga utbildningar på avancerad nivå vilka samtidigt ger både den föreskrivna fördjupningen och progressionen från grundnivå för att

uppfylla fordringarna för examen på avancerad nivå. Utredningen har resulterat i en PM som finns att läsa här: www3://gu.se/bologna/

Anställningsbarhet

Ett av huvudsyftena med Bologna-processen är att närmare knyta den högre utbildningen till arbetsmarknaden och därmed främja studenternas anställningsbarhet. Detta betonas i flera ”Bolognadokument” och propositionen återknyter till det och talar om kunskaper som är överförbara mellan olika ämnesområden, ex kommunikationsförmåga, förmåga att söka information och att självständigt tillägna sig nya kunskaper.

Anställningsbarheten är naturligtvis självklar för de utbildningar som leder till yrkesexamina. Även för mera branschriktade programutbildningar som leder till generell examen torde det vara vanligt förekommande med en nära kontakt med branscher och presumtiva arbetsgivare och en anpassning av utbildningen till den tänkta arbetsmarknaden. Svårare blir det för studenter som istället för att läsa program bygger sin utbildning och examen på kurser. Det är här viktigt att beakta kravet på anställningsbarhet vid utformandet av kursmål för att också få med mera generella färdigheter som kan vara användbara på en bred arbetsmarknad. Det kan också vara aktuellt att se över behovet av nya kurser med större betoning på tillämpningar och praktik.

Karriärcentrum vid Studentavdelningen och Career Service, Program för Partnerskap vid Handelshögskolan har erfarenhet av att arbeta med karriärplanering, seminarier och arbetsgivarkontakter. De finns som stödresurs för fakulteterna i arbetet att stärka studenternas anställningsbarhet och formulera förväntade studieresultat som uttrycker studentens anställningsbarhet.

Kurser

Regeringen tar i propositionen upp Sveriges unika system med fristående kurser och vill värna om detta och den frihet det ger studenter att på egen hand utforma sin utbildning. Man betonar i detta sammanhang vikten av god studievägledning speciellt för studenter som väljer fristående kurser, för att dessa ska kunna uppnå de krav som ställs i examensbeskrivningen. Man anger också att det ska vara möjligt att fortsätta välja kurser på avancerad nivå utan att först ha avlagt kandidatexamen.

GU har sedan tidigare som policy att vara ett kursuniversitet och vill i likhet med regeringen värna om denna möjlighet för studenter till ett friare val. Samtidigt kan rimligen inte valet bli lika fritt som idag då examensfordringarna uppfylls endast utifrån ett visst antal avklarade poäng och inte utifrån examensbeskrivningar med lärandemål uttryckta i förväntade studieresultat. Kursernas innehåll måste anpassas till den nya examensbeskrivningen och det kommer att ställas stora krav på studievägledning eller någon form av rekommenderade studiegångar. Behovet av sådana stödinsatser bör ses över i samråd med arbetsgruppen för examensfrågor.

Ett problem för den enskilde studenten kan också antagningssystemet bli. Med dagens stora söktryck kan inte studenten garanteras en rak väg till examen utan tvingas ibland läsa mer än vad som behövs för att samla meriterande poäng för att kunna bli antagen till vissa kurser.

Detta bör analyseras och lösas i samråd med regelgruppen.

Övergångsbestämmelser

Propositionen anger att de studenter som före den 1/7 2007 påbörjat men inte slutfört en utbildning så långt det är möjligt bereds tillfälle att slutföra studierna och få en examen enligt de nya bestämmelserna. Om detta inte är möjligt eller om studenten inte så önskar bör det vara möjligt att slutföra utbildningen enligt den gamla examensordningen tom 30/6 2015. Regeringen väntas meddela föreskrifter i detta ärende.

Regelgruppen ansvarar för att generella lokala regler tas fram. I övrigt hanteras övergångsfrågan i utvecklingsarbetet på fakultetsnämnds nivå.

Bilaga 1 – Förutsättningar

Bakgrund

Två utredningar med anknytning till Bolognaprocessen föreligger. Det är ”Högre utbildning i utveckling – Bolognaprocessen i svensk belysning” (”Examensutredningen”) och ”En ny doktorsutbildning – kraftsamling för excellens och tillväxt” (Forskarutbildningsutredningen”). Göteborgs universitet har i likhet med landets övriga universitet yttrat sig över dessa i juni 2004. Dokumenten finns i sin helhet på <http://www3.gu.se/bologna/>

Med utgångspunkt från den överlämnade regeringen propositionen ”Ny värld – ny högskola” till riksdagen den 14/6-2005. Beslut väntas under våren 2006 och reformen ska träda i kraft den 1/7 2007. I den föreslår man följande (breddad rekrytering och tillträde till grundläggande nivå berörs inte här):

a) En ny utbildnings- och examensstruktur som indelas i tre nivåer.

Högre utbildning skall ges på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå och examina skall kunna avläggas på respektive nivå. Utbildning på grundnivå skall väsentligen bygga på kunskaper från gymnasieskolan, utbildning på avancerad nivå skall väsentligen bygga på kunskaper från grundnivå och utbildning på forskarnivå skall väsentligen bygga på kunskaper från avancerad nivå.

b) Förändringar i examensordningen

- En tvåårig masterexamen införs på avancerad nivå.
- En ettårig magisterexamen införs på avancerad nivå.
- En särskild examenskategori införs för det konstnärliga området vid sidan av generella och yrkesexamina.
- Examensbeskrivningar med förväntade studieresultat bör införas. Krav på fördjupning i huvudämne tas bort och ersätts med krav som uttrycker fördjupning i kvalitativa termer. Dock kvarstår kravet på självständigt arbete på alla nivåer.
- Omfattningen av examina får inte överskrida det antal poäng som föreskrivs för respektive examen.
- Juris kandidatexamen byter namn till juristexamen.

c) Ett nytt poängsystem

Ett nytt poängsystem för att ange omfattning av högskoleutbildning bör införas. Detta bör vara förenligt med ECTS men benämnas högskolepoäng. Ett läsår motsvarar därmed 60 högskolepoäng.

Beskrivning av examenstrukturen

På grundnivå:

Generella examina: Kandidatexamen om 180 högskolepoäng och högskoleexamen om 120 högskolepoäng.

Konstnärliga examina: Konstnärlig kandidatexamen om 180 högskolepoäng och konstnärlig högskoleexamen om 120 högskolepoäng.

Yrkesexamina: Yrkesexamina som omfattar mindre än 240 högskolepoäng. Dock ska inte endast utbildningens längd utan även den fördjupning som äger rum vara avgörande för på vilken nivå den ska placeras.

Behörighet: Behörighetskraven till utbildning på grundnivå skall väsentligen bygga på kunskaper från gymnasieskolan.

På avancerad nivå:

Generella examina: Masterexamen om 120 högskolepoäng och magisterexamen om 60 högskolepoäng.

Konstnärliga examina: Konstnärlig masterexamen om 120 högskolepoäng och konstnärlig magisterexamen om 60 högskolepoäng.

Yrkesexamina: Yrkesexamina som omfattar 240 högskolepoäng eller mer bör placeras på avancerad nivå.

Behörighet: Grundläggande behörighet till utbildning på avancerad nivå ska anses vara uppfyllda av den som har en examen på grundnivå som omfattar 120 poäng.

Inom utbildningar som leder till en yrkesexamen är det inte nödvändigt att avlägga en kandidatexamen för att fortsätta med kurser på den avancerade nivån.

För den som inte går något program utan skaffar sin utbildning genom att själv kombinera kurser ska det även fortsättningsvis vara möjligt att gå över till avancerad nivå utan att först ha avlagt en kandidatexamen.

På forskarnivå:

Doktorsexamen om 240 högskolepoäng. Högst 60 högskolepoäng från en masterexamen kan tillgodoräknas i en doktorsexamen.

Behörighet: Grundläggande behörighet till utbildning på forskarnivå ska anses vara uppfyllda av den som har en examen på avancerad nivå om minst 40 poäng.

2005-11-08

Dnr N 22 4793/03

Bakgrund

Den högre utbildningen i Sverige står inför en omfattande reform då den ska anpassas till Bologna processen. Detta kommer att innebära förändringar och ett omfattande utvecklingsarbete. Förändringarna på nationell nivå redovisas i regeringens proposition Ny värld – ny högskola (2004/2005:162).

För det fortsatta arbetet är det viktigt att fastställa en policy för Göteborgs universitet. Med utgångspunkt i denna utformas uppdrag till fakultetsnämnder och andra särskilda grupper som kompletteras med regler och förtydliganden för det fortsatta arbetet. Detta för att skapa en tydlighet i arbetet och bidra till samordning och enhetlighet i arbetet med att genomföra processen. Förslaget har behandlats i referensgruppen för Bologna processen och varit på internremiss hos fakultetsnämnder, universitetsbibliotek och studentkårer.

Policy för Göteborgs universitet med anledning av Bologna processen.

Under tiden som Bolognadeklarationen har implementerats i Europa har en diskussion förts kring de övergripande syftena med högre utbildning. I enlighet med en rapport från Bologna Working Group on Qualifications Frameworks (Dec 2004) vill vi anamma de huvudsakliga målen för all utbildning som man kan urskilja där och låta dem präglade all utbildning vid Göteborgs universitet.

Utbildning vid Göteborgs universitet ska vara av hög kvalitet och ge studenten:

- förberedelse för arbetsmarknaden
- förberedelse för ett liv som aktiv medborgare i ett demokratiskt samhälle
- personlig utveckling
- möjlighet att upprätthålla och utveckla en bred, avancerad kunskapsbas

Göteborgs universitet vill vara ett attraktivt och konkurrenskraftigt universitet både i Sverige och internationellt. Utbildningsutbudet ska kännetecknas av såväl djup som bredd och mångfald. Det ska därför vara möjligt att läsa till samtliga generella examina och ett brett utbud av yrkesexamina ska erbjudas.

Kandidatexamen ska vara huvudalternativet på grundnivå och vara möjlig att läsa in både genom sammanhållna profilerade utbildningsprogram och genom att själv välja bland fristående kurser. Kandidatexamen ska vara ett fullgott utbildningsalternativ som både ger en

god förberedelse för arbetsmarknaden och ger behörighet till vidare studier på avancerad nivå.

Högskoleexamen ska finnas endast undantagsvis för vissa profilerade program och ge en god förberedelse för arbetsmarknaden.

Masterexamen ska vara huvudalternativet på den avancerade nivån. Masterprogram ska erbjudas vid sidan av möjligheten att läsa in en masterexamen via fristående kurser. En masterexamen ska ge en god förberedelse såväl för arbetsmarknaden som för vidare studier på forskarnivå både i Sverige och internationellt.

Magisterexamen ska erbjudas där det anses lämpligt med tanke på den efterföljande arbetsmarknaden. Magisterprogram ska erbjudas vid sidan av möjligheten att läsa in en magisterexamen via fristående kurser. Det ska vara möjligt att bygga på en magisterexamen till en masterexamen.

Yrkesexamina bör också kunna leda till generell examen på lämplig nivå.

Samtliga examina ska enligt propositionen innehålla fördjupade studier. Därför bör självständiga arbeten placeras mot slutet av varje examen.

Rekommenderade studiegångar bör erbjudas för studenter som vill kombinera fristående kurser till examina.

Tvärvetenskapliga samarbeten ska uppmuntras i samband med utformandet av nya program och rekommenderade studiegångar.

Tillträdesregler till utbildning på avancerad nivå och forskarnivå ska utformas så att de ger lika möjligheter för studenter från andra lärosäten att antas.

Göteborgs universitet ska använda de nya högskolepoängen för att ange omfattningen av kurser och program. Nuvarande betygssystem bör däremot behållas tills betygsfrågan utretts ytterligare.

Bilaga 3 – Arbetsgruppernas uppdrag

De rapporter arbetsgrupperna nedan lämnar kommer att behandlas i utbildningsrådet som förslag till beslutsunderlag, innan de lämnas vidare till rektor respektive styrelse för beslut.

- Arbetsgrupp för regelfrågor

Arbetsgruppens uppdrag är att

- klargöra vilka nu existerande lokala regler, t ex i antagningsordningen, som bör ändras eller avvecklas
- verka för att tydligheten och jämförbarheten av regler inom universitetet underlättas
- arbetsgruppen ska lämna förslag till villkoren och förutsättningarna för tillträde till den avancerade nivån i grundutbildningen
- lämna förslag till nya lokala examensföreskrifter

Studentavdelningen ansvarar för arbetet i samarbete med studenter och alla fakulteter. Slutrapport ska föreligga senast 2006-06-01 utom vad gäller sista punkten, för vilken tidsplan ännu inte är fastställd.

- Arbetsgrupp för examensfrågor

Arbetsgruppens uppdrag är att

- utreda hur lärandemålen i förordningen för alla fyra examina kan uppfyllas för studenter som läser på fristående kurser

Studentavdelningen ansvarar för arbetet i samarbete med studenter och alla fakulteter. Slutrapport ska föreligga senast 2006-06-01.

- Arbetsgrupp för frågor kring lärandemål, betyg och moduler

Arbetsgruppens uppdrag är att

- värdera vilka konsekvenserna blir för studentrekrytering och för GU-studenters framtida Europa-orientering om GU tillämpar respektive inte tillämpar en 7-gradig målrelaterad betygsskala.
- föreslå vilka principer och kriterier för betygssättning som behöver formuleras i samband med den omarbetning av utbildningsplaner och kursplaner som innebär att målen skall uttryckas i form av förväntade studieresultat (learning outcomes).
- överväga behovet av att ha lokala regler för såväl lägsta som högsta antal poäng för en kurs, samt för terminsvis tidsmässigt synkroniserade kursmoduler.
- bedöma om lärandemålen enligt HF behöver kompletteras med lokala regler.
- intensivt arbeta fram en gemensam kursplanemall, universitetsgemensam handledning för kursplaneskrivandet och se över begreppsfloran i syfte att fastställa en enhetlig terminologi. Rapport lämnas i denna del senast 2006-05-01

UFN ansvarar för arbetet i samarbete med UPC; studenter och övriga fakulteter (motsv.) deltar efter intresse. Slutrapport ska föreligga senast 2006-11-01

- Arbetsgrupp för ökad rörlighet

En universitetsgemensam inriktning på att öka antalet utbytesstudenter inom ramen för universitetsgemensamma utbytesavtal. Arbetsgruppens uppdrag är att

- utreda organisatoriska och praktiska konsekvenser av en förväntad ökad rörlighet av studenter och medarbetare

Handelshögskolan ansvarar för arbetet i samarbete med International Office samt studenter och intresserade fakulteter. Slutrapport ska föreligga senast 2006-12-30.

- Arbetsgrupp för språkfrågor

Arbetsgruppens uppdrag är att

- utforma förslag till en språkpolicy och en därtill hörande handlingsplan för de nya eller ökande behov som uppstår i samband med Bolognaprocessens genomförande

Humanistiska fakulteten samordnar arbetet. Styrelsen fattar beslut om policyn preliminärt den 8 juni och om handlingsplanen under hösten 2006.

Förslag till språkpolicy presenterades vid universitetsseminariet 9/3 om arbetsgrupperna arbete och finns att läsa här: http://include.adm.gu.se/cms_stuff/0/11/41/Sprakpolicy.pdf

En bearbetad version av detta gick ut på remiss till institutionerna under vecka 17 med datum för sista svarsdag satt till den 19 maj.

Bilaga 4

Dubbindescriptorerna

Förväntade studieresultat – skillnader mellan de tre nivåerna

<i>Nivå</i>	<i>A. Kunskap och förståelse/insikter...</i>
1. kandidat	som stöds av avancerade läroböcker/handböcker med några perspektiv hämtade från forskningsfronten inom kunskapsområdet
2. magister/master	som tillhandahåller en plattform för eller möjlighet till originalitet i utvecklandet av eller användningen av idéer, ofta i ett forskningssammanhang
3. doktor	som omfattar en systematisk förståelse av det egna kunskapsområdet; som visar att studenten bemästrar områdets forskningsmetoder

<i>Nivå</i>	<i>B. Tillämpning av kunskap och förståelse:</i>
1. kandidat	förväntas kunna tänka ut och ge stöd åt argument
2. magister/master	förvärvat problemlösningsskompetens i nya eller okända sammanhang inom bredare (eller mångvetenskapliga) kontexter
3. doktor	förvärvat förmåga att tänka ut/formulera planera, genomföra och nyttiggöra en betydande forskningsprocess med vetenskaplig integritet

<i>Nivå</i>	<i>C. Förmåga att göra bedömningar...</i>
1. kandidat	som innebär att samla och tolka relevanta data
2. magister/master	som visar förmåga att integrera kunskap och hantera komplexitet samt kunna formulera bedömningar baserade på ofullständiga data
3. doktor	som bygger på kritisk analys, värdering och syntes av nya och komplexa idéer

<i>Nivå</i>	<i>D. Förmåga att kommunicera...</i>
1. kandidat	information, idéer, problem och lösningar
2. magister/master	sina slutsatser och den underliggande kunskapen och logiska grunden (begränsad räckvidd) för specialister och i ämnesområden inte insatta åhörare (monolog)
3. doktor	med sina kolleger, det större vetenskapssamhället och med samhället i övrigt (dialog) om sina expertområden (stor räckvidd)

<i>Nivå</i>	<i>E. Studiefärdigheter:</i>
1. kandidat	förväntas ha utvecklat sådana färdigheter som krävs för att studera vidare med en hög grad av självständighet
2. magister/master	förväntas ha utvecklat förmåga att studera på ett i stort sett självstyrt eller självständigt sätt
3. doktor	förväntas vara i stånd att främja, inom akademiska och professionella sammanhang, tekniskt, socialt eller kulturellt framåtskridande

Bilaga 5 – Tidsplan

Tidsplan

Datumangivelserna gäller dag då åtgärden allra senast ska vara vidtagen. Fakulteterna kan ha kompletterande tidsplaner för sitt arbete i relation till denna tidsplan. För respektive arbetsgrupps tidsplan se bilaga 3.

1 mars 2006

Slut- respektive delrapporter från de av rektor utsedda arbetsgrupperna ska föreligga.

1 december 2006

De kurser och utbildningsprogram som ska ges läsåret 2007/2008 och som ska finnas med i utbildningskatalogen ska vara inlagda i utbildningskatalogdatabasen. Kurs- och utbildningsplaner i enlighet med examensbeskrivningarna i högskoleförordningen ska finnas och det är en stark rekommendation att alla kurser och program ska vara definierade i Ladok denna dag.

Observera att för kurser som ges på engelska, för vilka information ska skickas utomlands, gäller tidigare datum, kontakta Studentavdelningens katalogansvariga för vidare information.

Ladokgruppen betraktar alla kurser som ska ges fr o m H07 som nya kurser, vilket innebär att alla kurser måste om- respektive nydefinieras i Ladok och till det behövs fastställd kursplan.

Frågor angående detta besvaras av Studentavdelningens katalogansvariga respektive Ladokgruppen.

1 januari 2007

Senast detta datum ska lokala övergångsregler ha fastställts av rektor.

1 juli 2007

Till alla kurser och program på både grund- och avancerad nivå ska det finnas fullständiga kursplaner respektive utbildningsplaner som inkluderar förväntade studieresultat enligt högskolelagens nivåbestämningar.

Nya lokala examensföreskrifter skall föreligga.